

Rozwiązania zadań do sprawdzenia uczniowie VII LO w Zielonej Górze mogą przesłać na adres: jaws1952@wp.pl (e-mail musi być podpisany) lub przedłożyć do sprawdzenia w formie pisemnej

VI. Hydroliza soli i strącanie osadów - zdania do samodzielnego rozwiązania

Tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie:

Kolor tła odzwierciedla charakterystyczną barwę substancji należy go traktować umownie (biały kolor tła oznacza bezbarwny roztwór)

	NH ₄ ⁺	Na ⁺	K ⁺	Mg ²⁺	Ca ²⁺	Ba ²⁺	Cr ³⁺	Mn ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Co ²⁺	Ni ²⁺	Cu ²⁺	Ag ⁺	Au ³⁺	Zn ²⁺	Cd ²⁺	Hg ²⁺	Al ³⁺	Sn ²⁺	Pb ²⁺	Bi ³⁺
OH ⁻	R	R	R	NR	TR	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
F ⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	TR	TR	NR	R	TR	NR	R	R	NR	TR	R	TR	R	NR	R
Cl ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	R	R	R	TR	R
Br ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	TR	R	R	TR	R
I ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	&&	R	R	&&	NR	TR	R	R	NR	R	TR	NR	NR
S ²⁻	R	R	R	&&	TR	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR
SO ₃ ²⁻	R	R	R	R	NR	NR	R	NR	NR	&&	NR	NR	&&	TR	NR	TR	TR	&&	&&	TR	NR	TR
SO ₄ ²⁻	R	R	R	R	TR	NR	R	R	R	R	R	R	R	TR	R	R	R	R	R	R	NR	R
NO ₂ ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	TR	&&	R	R	R	R	TR	R	NR
NO ₃ ⁻	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
PO ₄ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR	NR
CO ₃ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR
SiO ₃ ²⁻	R	R	R	NR	NR	NR	&&	NR	NR	NR	NR	NR	&&	&&	&&	NR	NR	&&	NR	&&	NR	&&
MnO ₄ ²⁻	R	R	R	R	R	R	R	&&	&&	R	R	R	R	R	&&	R	R	&&	R	&&	R	R
CrO ₄ ²⁻	R	R	R	R	TR	NR	NR	NR	&&	R	NR	NR	R	NR	&&	TR	NR	TR	NR	NR	NR	NR
CH ₃ COO ⁻	R	R	R	R	R	R	R	NR	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R

R - substancja dobrze rozpuszczalna (rozpuszczalność powyżej 1 g w 100 g wody)

TR - substancja o niewielkiej rozpuszczalności, strąca się przy odpowiednim stężeniu roztworu (rozpuszczalność 0,1 - 1 g w 100 g wody)

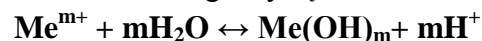
NR - substancja praktycznie nierozpuszczalna, strąca się z rozcieńczonych roztworów (rozpuszczalność poniżej 0,1 g w 100 g wody)

&& - zachodzą skomplikowane reakcje, lub substancja nie została otrzymana

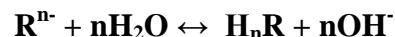
Wprowadzenie:

❖ **Hydroliza** - reakcja jonów soli powstałych w wyniku dysocjacji z wodą, **hydrolizie nie ulegają** sole pochodzące **od mocnych zasad i mocnych kwasów**:

➤ **Hydroliza kationowa** - ulegają **sole słabych zasad i mocnych kwasów**, **odczyn roztworu soli jest kwasowy**, ponieważ **K_d kwasu jest znacznie większa od K_d zasady**, produktem jest **zdysocjowany mocny kwas i słabo zdysocjowana słaba zasada** (w stężonych roztworach ulega wytrąceniu z roztworu):

➤ **Hydroliza anionowa** - ulegają sole **mocnych zasad i słabych kwasów**, **odczyn roztworu soli jest zasadowy**, ponieważ **K_d zasady jest znacznie większa od K_d kwasu**, produktem jest **zdysocjowana mocna zasada i słabo zdysocjowany słaby kwas**:

➤ **Hydroliza kationowa-anionowa** - ulegają sole **słabych zasad i słabych kwasów** (rozpuszczalne w wodzie), odczyn roztworu soli jest:

✓ obojętny jeżeli **K_d zasady $\approx K_d$ kwasu**

✓ **słabo kwasowy** jeżeli **K_d zasady $< K_d$ kwasu**

✓ **słabo zasadowy** jeżeli **K_d zasady $> K_d$ kwasu**,

produktami jest **słabo zdysocjowana słaba zasada i słabo zdysocjowany słaby kwas** (**Uwaga**: jeżeli w zdaniu nie ma podanych K_d należy przyjąć odczyn zbliżony do obojętnego)

❖ Strącanie osadów

➤ Otrzymywanie **trudno rozpuszczalnych soli**

✓ Wodny roztwór soli₁ + wodny roztwór soli₂ → osad soli₃ + wodny roztwór soli₄

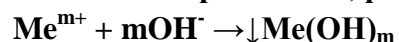

✓ Sól kwasu₁ + kwas₂ → ↓sól kwasu₂ + kwas₁

➤ Otrzymywanie **trudno rozpuszczalnych wodorotlenków**

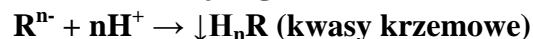
✓ Wodny roztwór soli metalu₁ + wodny roztwór zasady metalu₂ → wodorotlenek metalu₁ + wodny roztwór soli₂

metal₂ (**Uwaga:** w przypadku wodorotlenków amfoterycznych w nadmiarze roztworu zasady osad wodorotlenku może ulec rozpuszczeniu, powstaje sól kompleksowa rozpuszczalna w wodzie)

➤ Otrzymywanie **trudno rozpuszczalnych kwasów**

✓ Wodny soli kwasu trudno rozpuszczalnego + mocniejszy kwas → trudno rozpuszczalny kwas + wodny roztwór soli kwasu mocniejszego

Zadania:

1. Zapisz równania reakcji (cząsteczkowo, jonowo i w formie skróconej) , które zachodzą w wodnych roztworach, lub zapisz reakcja nie zachodzi poniżej podanych soli oraz podaj odczyn tych roztworów: FeCl₂; NaNO₂; KNO₃; (NH₄)₂SO₃; CuCl₂; K₂CO₃; NaNO₃; (NH₄)₂SO₄; NH₄Cl; (NH₄)₂CO₃; Na₂S; NaBr; (NH₄)₂S; KI; Pb(NO₃)₂; AgNO₃; Na₂SO₄; Na₃PO₄; (NH₄)₃PO₄; CH₃COONa; CH₃COO(NH₄)₂; CoF₂; NaF; KCN; (CH₃COO)₂Pb; Cu(NO₃)₂; Fe₂(SO₄)₃
2. Wodne roztwory o tym samym stężeniu: dwuwodoroortofosforanu(V) potasu wykazuje słaby odczyn kwasowy, wodorootofosforanu(V) potasu odczyn słabo zasadowy, ortofosforan(V) potasu silnie zasadowy. Zapisz równania reakcji w roztworze wodnym tych soli i wyjaśnij odmienność odczynów wodnych roztworów tych soli.
3. Dobierz substraty z tabeli rozpuszczalności, których wodne roztwory umożliwią otrzymanie osadów (zapisz równania jonowe reakcji następujących związków:
A) wodorotlenki: Al(OH)₃; Mn(OH)₂; Fe(OH)₃; Fe(OH)₂; Pb(OH)₂; Cr(OH)₃; Cu(OH)₂; Au(OH)₃; Bi(OH)₃; Sn(OH)₂,
B) kwasu metakrzemowego(IV),

C) soli: $\text{Cr}_2(\text{CO}_3)_2$; $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$; BaSO_4 ; CaSO_3 ; PbI_2 ; AgCl ; CaSiO_3 ; BiPO_4 ; $\text{Fe}(\text{NO}_2)_3$;
 Au_2S_3 ; PbS ; CaF_2 .

4. Zapisz równania reakcji jonowo Podaj nazwy soli, które powstaną po połączeniu roztworów o tej samej objętości:
  - a) 1molowego NaOH i 1 molowego H_2S ;
  - b) 3 molowego $\text{NH}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$ i 1 molowego H_3PO_4 ;
  - c) 1molowego $\text{Ba}(\text{OH})_2$ i 1 molowego HCl ;
  - d) 1 molowego KOH i 1 molowego H_3PO_4 ;
  - e) 2 molowego LiOH i 1 molowego H_3PO_4 .
  - f) 1 molowego KOH , 2 molowego $\text{NH}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$ i 1 molowego H_3PO_4 ;
  - g) 1molowego $\text{Ca}(\text{OH})_2$ i 1 molowego H_2PO_4 .
5. Oblicz masę otrzymanych osadów związków (w obliczeniach pomin K_{SO} i hydrolizę soli) jeżeli wymieszano roztwory:
  - a) 50cm^3 0,2 molowego $\text{Ba}(\text{OH})_2$ i 100cm^3 0,1molowego H_2SO_4 ; (odp. 2,33g)
  - b) 25cm^3 0,1 molowego $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$ i 25cm^3 0,2 molowego KI ; (odp. 1,15g)
  - c) 100cm^3 0,1 molowego AgNO_3 i 200cm^3 0,1 molowego NaCl ; (odp. 1,435g)
  - d) 25cm^3 0,5 molowego CuSO_4 i 25cm^3 0,5 molowego NaOH ; (odp. 1,22g)
  - e) 10cm^3 0,2 molowego AgNO_3 i 20cm^3 0,2 molowego KI (odp. 0,47g)
6. Czy z roztworu wytrąci się osad jeżeli wymiesza się (należy pominąć K_{SO}) jeżeli wymiesza się roztwory o tej samej objętości:
  - a) 0,1molowy AlCl_3 i 0,4 molowy NaOH (odp. nie),
  - b) 0,2 molowy $\text{Cr}_2(\text{SO}_4)_3$ i 0,8 molowy KOH (odp. nie),
  - c) 0,2 molowy ZnCl_2 i 0,2 molowy NaOH (odp. tak),
  - c) 0,1 molowy ZnCl_2 i 0,3 molowy KOH (odp. nie),
  - d) 0,1 molowy AlCl_3 i 0,6 molowy NaOH (odp. nie),
  - e) 0,5 molowy SnCl_2 i 1 molowy KOH (odp. tak),
  - f) 0,3molowy $\text{Be}(\text{NO}_3)_2$ i 0,6 molowy NaOH (odp. tak)

(Uwaga: powstające wodorotlenki są amfoterami, w nadmiarze zasad powstają sole kompleksowe w anionie kwasowym znajduje się kation metalu i grupy wodorotlenkowe w liczbie wynikającej z liczby koordynacyjnej)